

PATVIRTINTA

Sangrūdodos pagrindinės mokyklos direktoriaus

2024 m. vasario 1 d. įsakymu Nr. VI-f

ELEKTRIKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA NR.16

I SKYRIUS BENDROJI DALIS

1. Sangrūdodos pagrindinės mokyklos savarankiškai elektriку (elektros įrenginių montavimo darbus) gali dirbti asmuo, ne jaunesnis kaip 18 metų, turintis atitinkamą išsilavinimą, mokantis saugiai dirbti, turintis energetikos darbuotojo kvalifikacinį atestatą, nustatyta tvarka išmokytas atpalaiduoti nukentėjusį nuo elektros srovės ir suteikti jam pirmąją pagalbą, pasitikrinęs sveikatą ir instrukuotas.

2. Galimi pavojingi ir kenksmingi veiksniai:

Pavojingas veiksnys	Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti pavojaus
Elektros srovės poveikis	Galimos traumos, širdies darbo sutrikimas, mirtis.	Neliesti plikomis rankomis neizoliuotų srovinių elektros įrangos dalių, pačiam neremontuoti elektrinių įrankių, kirtiklių, jungiklių, kištukinių lizdų, nekeisti saugiklių.
Įrenginių ir įrankių eksploatavimo reikalavimų nesilaikymas	Galimos traumos.	Nuolat tikrinti įrankių ir įrenginių techninę būklę, tvarkingumą, nedirbti su netvarkingais įrankiais ir įrenginiais, juos naudoti pagal paskirtį ir laikytis jų eksploatavimo reikalavimų.
Besisukančios ar kitaip judančios neuždengtos įrenginio dalys	Galimos traumos.	Neliesti rankomis besisukančių ar kitaip judančių dirbančio įrenginio dalių, kurių negalima uždengti apsaugomis, skydais. Nedėvėti darbo rūbų palaidais skvernais, atsegtomis rankovėmis, nenešioti raiščių, grandinėlių.
Triukšmas	Neigiamas poveikis klausos organams, visam organizmui.	Bendras triukšmo lygis darbo vietoje neturi viršyti 80 dBA. Jei šis lygis viršytas, esant galimybei pasitraukti iš triukšmingos zonos, išjungti triukšmo šaltinį. Jei to atlikti neįmanoma, būtina dėvėti apsaugines ausines, ausų kištukus (antifonus).
Vibracija	Neigiamas poveikis visam organizmui, nuovargis.	Jei negalima pašalinti vibracijos šaltinio ar jos sumažinti, darbo metu daryti pertraukas.

Dulkės (organinės ir neorganinės kilmės), garai, aerozoliai	Neigiamas poveikis organizmui, galimos alerginės ir profesinės ligos.	Jeigu oro užterštumas viršija leistiną normą jo sumažinti negalima, reikia dėvėti tinkamai priderintą respiratorių.
Gaisro ar sprogimo galimybė	Galimos traumos, nudegimai.	Nelaikyti darbo vietoje tepalų ir kitų degių bei sprogių medžiagų, tepaluotų skudurų.
Krentantys daiktai	Galimi galvos, galūnių sužalojimai.	Daiktus, įrankius, priemones darbo vietoje sudėti taip, kad jie negalėtų nukristi.
Įkaitę paviršiai, karštos įrenginių, mechanizmų dalys	Galimi įvairūs terminiai sužeidimai.	Nesiliesti ir plikomis rankomis neliesi įkaitusių paviršių kurių negalima uždengti apsaugomis.
Darbo vietos, praėjimo kelių užkrovimas, užgriozdinimas daiktais, paslydimas, pargriuvimas	Galimi įvairūs sužeidimai, įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai.	Nuolat palaikyti tvarką darbo vietoje, neužgriozdinti daiktais. Kur galima, siekiant išvengti užkliuvimo, kliūtis reikia pašalinti. Dėvėti avalynę, pritaikytą prie darbuotojo darbo aplinkos. Darbo vietoje grindų dangos (laiptų, praėjimų) turi būti neslidžios, sausos, lygios. Esant slidžioms grindims, nedelsiant jas išvalyti naudojant tinkamą valymo metodą.
Fizinė perkrova (vienkartinis kėlimas, priklausomai nuo krovinio kėlimo aukščio ir rankų padėties keliant krovinį, moterims nuo 3 iki 16 kg, vyrams nuo 5 iki 25 kg).	Galimos įvairaus sunkumo traumos pečių, alkūnės, riešo bei plaštakos srityse, nugaros raumenų patempimai, stuburo pažeidimai. Neigiama įtaka širdies-kraujagyslių sistemos veiklai bei kiti galimi kūno pažeidimai.	Nekelti daiktų, kurių masė nežinoma. Pasirinkti tinkamą kėlimo ir nešimo būdą. Vengti staigių kūno pasisukimų, nekelti sunkių daiktų aukščiau pečių, pasirūpinti, kad ėjimo kelias būtų laisvas. Nekelti vienam daiktų (detalių, ruošinių, įrenginių), viršijančių leistiną krovinio kėlimo normą. Daiktus, viršijančius leidžiamą kėlimo svorį, kelti dviese, jeigu nėra galimybių tai atlikti dviese, būtina naudotis kėlimo įrenginiais.
Kritimas iš aukščio	Galimi įvairūs sužeidimai.	Palipimui naudoti tik stabilias, tvarkingas paaukštinimo priemones. Draudžiama nuo paaukštinimo priemonių šokti.
Drožlės, skiedros	Galimas akių, rankų pažeidimas.	Drožles valyti tik su šepečiu. Rankomis ir skudurais valyti draudžiama.
Cheminės medžiagos	Galimi apsinuodijimai.	Vadovautis saugos duomenų lapuose nurodytais reikalavimais bei naudoti nurodytas asmenines apsaugos priemones.

3. Elektrikas privalo naudotis įstaigos suteiktomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis:

3.1. apsauginiais darbo drabužiais;

3.2. kojoms ir pėdoms apsaugoti;

3.3. rankoms ir plaštakoms apsaugoti;

3.4. akims apsaugoti;

3.5.   galvai apsaugoti;

3.6. priemonėmis apsaugoti nuo elektros srovės poveikio:

3.6.1. pagrindinės apsaugos priemonės, naudojamos žemosios įtampos elektros įrenginiuose: izoliuojančios lazdos, izoliuojančios ir matavimo replės, įtampos indikatoriai, dielektrinės pirštinės, įrankiai su izoliuotomis rankenomis, laidų apvalkalai, izoliatorių gaubtai, izoliacinės juostos, skirtos darbui esant įtampai 0,4 kV įrenginiuose;

3.6.2. papildomos apsaugos priemonės, naudojamos žemosios įtampos elektros įrenginiuose: dielektriniai kaliošai, dielektriniai kilimėliai, izoliuojantys pastovai, kilnojantieji įžemikliai, apsaugos nuo elektros plakatai ir ženklai, laikini aptvarai, skydai ir širmos, įžeminimo troseliai užmetimui, apsaugos akiniai;

3.6.3. pagrindinės apsaugos priemonės aukštosios įtampos elektros įrenginiuose: izoliuojančios, operatyvinės ir matavimo lazdos, izoliuojančios ir matavimo replės, įtampos indikatoriai, izoliuojančios priemonės ir įtaisai, naudojami remonto darbuose, kaip izoliuojančios kopėčios, izoliuojančios aikštelės, izoliuojančios traukės, griebtuvai girliandoms pernešti, izoliuojančios lazdos gnybtams pritvirtinti, teleskopinių bokštų izoliuojančios dalys ir kt.;

3.6.4. papildomos apsaugos priemonės, naudojamos aukštosios įtampos elektros įrenginiuose: dielektrinės pirštinės, dielektriniai botai, dielektriniai kilimėliai, izoliuojantys pastovai, ekranuojantys komplektai, kilnojantieji įžemikliai, izoliuojantys gaubtai ir antdėklai, apsaugos nuo elektros plakatai ir ženklai, laikini aptvarai, skydai ir širmos.

4. Darbdavys, esant reikalui, turi teisę nemokamai išduoti darbuotojui daugiau asmeninių apsaugos priemonių negu numatyta pagal asmeninių apsaugos priemonių sąrašą. Asmeninės apsaugos priemonės išduodamos priklausomai nuo atliekamo darbo.

5. Visos apsaugos priemonės turi atitikti galiojančius standartus, vadovaujantis gamyklos gamintojos instrukcijomis. Apsaugos priemonės turi būti naudojamos pagal gamintojų nurodytą paskirtį. Naudoti šias priemones kitiems tikslams draudžiama.

6. Darbo drabužiai turi būti tinkamo dydžio, tvarkingi, užsagstyti. Draudžiama darbo

drabužius susegti smeigtukais, adatomis, kišenėse laikyti pašalinius daiktus.

7. Atliekant darbus saulėtomis dienomis lauke reikia užsidėti kepurę ar kitą galvos apdangalą, dirbant kur intensyvus eismas, būtina užsidėti signalinę liemenę.

8. Būtinai darbu medžiagas, instrumentus, įrangą darbo vietoje išdėstyti tvarkingai, kad išvengtų jų kritimo, griuvimo, virtimo.

9. Jungiant elektros įrenginius įsitikinti, ar pakankamo ilgio kabelis, jo prailginimui galima naudoti tik tvarkingus pramoninės gamybos prailgintuvus.

10. Jei reikia naudotis pernešamomis elektrinėmis lempomis, tai būtina patikrinti, kad jos turėtų apsauginį tinklelį ir tvarkingus laidus. Pernešamų lempų įtampa turi būti ne didesnė kaip 50V. Įjungti kilnojamąją lempą tik į specialiai jai skirtą elektros kištukinį lizdą ir turėti įjungimo kištukus.

11. Savarankiškai atlikti elektros įrenginių priežiūros ir remonto darbus gali asmuo, turintis atitinkamą išsilavinimą, mokantis saugiai dirbti, susipažinęs su darbo metu naudojamų įrenginių konstrukcija ir eksploataavimo ypatumais, turintis nustatytos formos atestatą, pasitikrinęs sveikatą (leista dirbti veikiančiuose elektros įrenginiuose) ir instruktuos (įforminus instruktavimo registravimo žurnaluose). Atestatas suteikia teisę dirbti tokios įtampos elektros įrenginiuose, kuri nurodyta atestate.

12. Nauji priimti į darbą asmenys, kol neatestuoti pagal toje darbovietėje užimamas pareigas, gali dirbti veikiančiuose elektros įrenginiuose tik prižiūrėti atestuoto elektrotechnikos darbuotojo. Šiuo atveju priimti į darbą asmenys vadinami stažuotojais.

13. Leidimas darbuotojui savarankiškai dirbti įforminamas darbdavio ar jo įgalioto asmens raštišku tvarkomuoju dokumentu.

III SKYRIUS

DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

14. Prieš darbų pradžią ir darbų eigoje turi būti nustatytos (nustatomos) pavojingos zonos, kuriose nuolat veikia arba gali veikti (atsirasti) rizikos veiksniai:

14.1. neaptvertos esančios aukštyje, kai aukščio skirtumas 1,3 m ir didesnis;

14.2. esančios šalia statomų ir montuojamų (demontuojamų) konstrukcijų ar įrenginių;

14.3. virš kurių atliekami konstrukcijų ar įrenginių montavimo (demontavimo) darbai;

14.4. virš kurių kroviniai keliama ir transportuojami kėlimo kranais.

15. Pavojingos zonos, kuriose gali veikti (atsirasti) pavojingi ir/arba kenksmingi veiksniai, turi būti aptvertos signaliniais aptvarais ir paženklintos saugos ir sveikatos apsaugos ženklais arba kitaip aiškiai pažymėtos.

16. Darbų vykdymui pavojingose zonose, kuriose nuolat veikia ar gali veikti (atsirasti) rizikos veiksniai, nepriklausantys nuo atliekamų darbų pobūdžio, turi būti išduota paskyra-leidimas.

17. Paskyrą - leidimą darbų vadovui išduoda darbdavio paskirtas asmuo. Jis privalo kontroliuoti, kad būtų įgyvendintos paskyroje - leidime nurodytos darbuotojų saugos ir sveikatos priemonės.

18. Paskyra - leidimas išduodama darbų vykdymo laikotarpiui. Kai darbų vykdymo metu atsiranda paskyroje - leidime nenumatyti pavojingi ar kenksmingi veiksniai, darbus būtina nutraukti. Atnaujinti darbus galima tik gavus naują paskyrą - leidimą ir įgyvendinus joje numatytas priemones darbuotojų saugai ir sveikatai užtikrinti.

IV SKYRIUS DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

19. Nuolat stebėti, kad paaukštinimo priemonių darbo paklotas ir aptvėrimai būtų tvarkingi ir patikimai pritvirtinti. Darbo paklotas turi būti lygus, horizontalus, be angų. Nesant galimybės įrengti darbo pakloto ir aptvėrimų, darbai aukštyje nuo įvairių neaptvertų konstrukcijų, prie neaptvertų angų, esant darbo vietai aukštyje 1,3 m ir aukščiau, turi būti vykdomi naudojantis apsauginiais diržais. Apsauginio diržo tvirtinimo vietas turi nurodyti atsakingas už darbų vykdymą asmuo.

20. Darbai, atliekami aukščiau kaip 5 m nuo grunto, perdenginio bei grindų paviršiaus, vadinami aukštalipių darbais. Aukštalipio darbus gali dirbti tik specialiai apmokyti ir atestuoti asmenys.

21. Susipažinti su atliekamų darbų, darbo įrenginių būkle ir darbo režimu, patikrinti ir priimti raktus, operatyvinę dokumentaciją. Patikrinti numatomas naudoti dielektrines priemones, įsitikinti, kad nepraėjęs jų patikros laikas.

22. Darbo metu naudojami saugos ženklai:

23. Paruošti ir patikrinti elektros įrankius, kuriais reikės naudotis darbo metu (atsuktuvus, replės, indikatorius, pernešamas lempas, kopėčias).

24. Paruošti darbui pernešamus matavimo prietaisus (megaometrus, voltmetrus, ampermetrus, fazės indikatorius ir kt.), parinkus jiems jungiamuosius laidus su gnybtais ir antgaliais, patogiais įjungimui į tinklą.

25. Kontroliniai matavimo prietaisai eksploatavimo metu turi būti tikrinami ir bandomi gamintojo nustatyta tvarka.

26. Tvarkingai ir patogiai darbui susidėti įrankius, pagalbines priemones.

27. Elektrikas privalo suderinti su tiesioginiu vadovu visas operacijas, susijusias su technologinių įrenginių atjungimu, išskyrus avarijos atvejus.

28. Esant vienu metu keliems gedimams, pirmoje eilėje šalinami gedimai, kurie sudaro pavojų žmonių saugumui, gaisro kilimui arba įrenginio sugadinimui, kiti gedimai šalinami eilės tvarka, pirmenybę suteikiant tiems gedimams, kurie sukelia prastovėjimą arba pagal tiesioginio vadovo nurodymą.

29. Veikiančiuose elektros įrenginiuose gali būti dirbama:

29.1. pagal darbų vadovo nurodymą - rašytinę užduotį saugioms darbo sąlygoms užtikrinti, vykdant nurodytos apimties darbus, kurioje nustatoma darbo vieta, darbo pradžios ir pabaigos laikas ir saugaus atlikimo sąlygos, brigados sudėtis ir už darbuotojų saugą ir sveikatą atsakingi asmenys;

29.2. pagal darbų vadovo pavedimą - rašytinė darbų vadovo užduotis darbui ir būtinoms darbuotojų saugos ir sveikatos priemonėms užtikrinti, atliekant darbus vienoje darbo vietoje ir ne ilgiau kaip vieną dieną;

29.3. techninės priežiūros tvarka.

30. Techninė priežiūra – kompleksas priemonių, kuriomis siekiama, kad elektros įrenginiai ekonomiškiau ar kitaip pagrįstu naudojimo laikotarpiu patikimai funkcionuotų ir būtų užtikrintas

saugus elektros tinklų darbas (gedimų šalinimas, avarinių, pažeistų elektros tinklų elementų keitimas, įvairių įrenginių techninė priežiūra, profilaktika ir kita).

31. Darbus techninės priežiūros tvarka gali atlikti vienas elektrotechnikos darbuotojas. Darbus, kurie yra aukščiau kaip 1,3 m nuo perdenginio arba žemės paviršiaus, vykdo ne mažiau kaip du darbuotojai, kurių vienas turi būti elektrotechnikos darbuotojas.

32. Vykdamas darbus techninės priežiūros tvarka naudojamos šios apsaugos nuo elektros priemonės: įtampos indikatoriai, dielektrinės pirštinės, dielektrinis kilimėlis, įrankiai su izoliuotomis rankenomis (atsuktuvai, replės ir t.t.), apsaugos nuo elektros plakatai ir ženklai.

33. Techninės priemonės darbuotojų saugai ir sveikatai užtikrinti parenkamos ir nustatomos atsižvelgiant į darbų, vykdomų veikiančiuose elektros įrenginiuose, kategorijas.

34. Prieš atliekant darbus ant arba arti įtampą turinčių srovinių dalių (pirmos kategorijos darbai), kai dirbant rankomis ar kitomis kūno dalimis, įrankiais arba darbo priemonėmis liečiamos įtampą turinčios dalys arba priartėjama prie įtampą turinčių dalių arčiau nei nurodyta 1 ir 2 šios instrukcijos lentelėse, turi būti įvykdytos šios techninės priemonės:

34.1. žemosios įtampos elektros įrenginiuose, kai dirbantysis izoliuotais įrankiais, apsauginėmis priemonėmis izoliuotas tik nuo įtampą turinčių srovinių dalių:

34.1.1. jei galima, atjungiama įtampa iš visų gretimų elektros įrenginių arba jų dalių. Nesant galimybės atjungti, šios dalys uždengiamos izoliaciniais atitinkamos įtampos apdangalais;

34.1.2. darbo vietos ribose paliekamos neuždengtos tik tos įtampą turinčios dalys, kuriose bus dirbama. Šios dalys gali būti tik priešais dirbantįjį arba išimtiniais atvejais iš priekio ir iš vieno šono;

34.1.3. naudojamų darbo priemonių ir įrankių neizoliuotos dalies matmenys negali būti lygūs ar didesni už atstumą tarp dalių su skirtingu potencialu (tarp skirtingų polių ar fazių srovinių dalių, tarp srovinės dalies ir įžemintų dalių);

34.1.4. dirbantysis turi naudoti veido apsaugos priemones;

34.1.5. remontuojamų srovinių dalių šuntavimas atliekamas specialia įranga;

34.2. aukštosios įtampos elektros įrenginiuose, kai laikantis saugių atstumų dirbantysis izoliuojančiomis priemonėmis izoliuotas nuo įtampą turinčių srovinių dalių:

34.2.1. dirbant naudojamos tik gamintojo nurodytu būdu patikrintos šiam tikslui skirtos izoliuojančios priemonės;

34.2.2. dirbantysis naudodamasis izoliuojančiomis priemonėmis privalo naudoti papildomas apsaugines priemones (dielektrines pirštines) ir veido apsaugos priemones;

34.3. kai dirbantysis izoliuotas nuo žemės ir įžemintų dalių:

34.3.1. dirbantysis turi būti saugiais atstumais izoliuotas nuo žemės ir įžemintų ar įnultų konstrukcijų;

34.3.2. darbo metu turi būti užtikrinta, kad dirbantieji nepriartėtų arčiau negu saugūs atstumai prie greta esančių skirtingą potencialą turinčių srovinių dalių;

34.3.3. prieš pradėdamas dirbti iš izoliuojančio įrenginio aikštelės, priartėjus prie įtampą turinčių dalių, prieš tai būtina suvienodinti aikštelės, ekranuojančio kostiumo ir įtampą turinčių dalių potencialą sujungiant juos šiam tikslui skirta jungtimi;

34.3.4. dirbant iš izoliuojančio įrenginio aikštelės, turinčios laido potencialą, liesti girliandų izoliatorius ir armatūrą, turinčius skirtingą negu laidas potencialą, perduoti ir paimti įrankius ir įtaisus iš darbuotojų, esančių ne aikštelėje, draudžiama;

34.3.5. sujungti remontuojamos fazės elementus, turinčius skirtingus potencialus (pvz., laidus ir girliandas), arba juos atjungti reikia naudojant akių ir veido apsaugos priemones ir mūvint dielektrines pirštines.

35. Prie antros kategorijos (darbai, vykdomi atjungus įtampą) darbų priskiriami tokie darbai, kurių metu kūno dalimis, įrankiais ar darbo priemonėmis nepriartėjama prie įtampą turinčių dalių arčiau negu nurodyta 1 ir 2 lentelėse.

36. Prie trečios kategorijos darbų priskiriami darbai šalia neišjungtų elektros įrenginių, kurių metu kūno dalimis, įrankiais ar darbo priemonėmis nepriartėjama prie įtampą turinčių dalių arčiau nei 1 ir 2 lentelėse nurodytais atstumais.

37. Vykdamas darbus žemosios įtampos elektros įrenginiuose gali būti naudojamos šios techninės priemonės :

37.1. izoliuojamieji skydai;

37.2. izoliuojamosios širmos;

37.3. aptvarai.

1 lentelė

Elektros įrenginio vardinė įtampa	Atstumas nuo žmonių ir jų naudojamų įrankių bei įtaisų, metrais
Aukštesnė kaip 50V (iki 1000V)	NEPRISILIESTI
Aukštesnė kaip 1000V (iki 6kV)	0,4
Aukštesnė kaip 6 kV (iki 35 kV)	0,6,
Aukštesnė kaip 35 kV (iki 110kV)	1,0
Aukštesnė kaip 110kV (iki 330kV)	2,5
Aukštesnė kaip 330kV (iki 400kV)	4,0

2 lentelė

Elektros įrenginio vardinė įtampa	Atstumas iki įtampą turinčių dalių nuo mechanizmų bei kėlimo mašinų, esančių darbo ir transportavimo padėtyje nuo stropų, krovinių griebtuvų ir krovinių (metrais)
IKI 1000V	0,5
Aukštesnė kaip 1000V (iki 35kV)	1,0
Aukštesnė kaip 35kV (iki 110kV)	1,5
Aukštesnė kaip 110kV (iki 330kV)	3,5
Aukštesnė kaip 330 kV (iki 400kV)	6,0

38. Įtampa patikrinama specialiai tam skirtais išbandytais ir patikrintais įtampos indikatoriais. Išbandytas indikatorius – tai toks indikatorius, kuris yra išbandytas gamintojo nustatyta tvarka ir nepasibaigęs bandymo galiojimo ar naudojimosi juo terminas. Patikrintu laikomas toks indikatorius, kurio veikimas buvo patikrintas specialiu prietaisu gamintojo nurodytu būdu arba elektros įrenginiuose, turinčiuose įtampą, prieš tikrinant juo įtampos nebuvimą atjungtame įrenginyje. Naudojantis įtampos indikatoriumi būtina vykdyti jo gamintojo instrukcijoje nurodytas saugos priemones.

39. Elektros įrenginio srovinės dalys įžeminamos patikrintais įžemikliais, trumpikiais arba specialiai tam skirtais stacionariai įrengtais įtaisais.

40. Darbo vietos paruošimui turi būti taikomos šios priemonės:

40.1. patikrinimas, ar nėra įtampos;

40.2. įžeminimas nustatyta tvarka;

40.3. darbo vietos aptvėrimas;

40.4. darbo vietos ribų ir kitų pavojingų zonų paženklinimas apsaugos nuo elektros išpėjamaisiais ženklais „STOK! ĮTAMPA“ (parodytas 21 p.);

40.5. atstumų tarp dirbančiųjų ir įtampą turinčių dalių, turi būti tokie, kaip nurodyta 1 ir 2 lentelėse;

40.6. dirbant žemosios įtampos įrenginiuose, kai neįmanoma uždėti kilnojamųjų įžemiklių, būtina iš visų darbo vietos pusių, iš kur gali atsirasti įtampa, uždėti izoliuojančius antdėklus, skydus, širmas (intarpus) arba pavaras, elektros spintas, kameras, aparatų gaubtus ir pan., užrakinti specialiais užraktais arba atjungti elektros įrenginį maitinančius laidus (šynas);

40.7. darbo vietos paženklinimas leidžiamaisiais ženklais;

40.8. be šių priemonių, darbo vietos riboms ir pavojingoms zonoms pažymėti gali būti naudojamos ir kitos darbų saugos norminių aktų nustatytos priemonės.

41. Būtinoms saugos priemonėms įstatant ir išimant saugiklius:

41.1. išimti ir įstatyti saugiklius galima tik tada, kai linijoje nėra įtampos;

41.2. jeigu saugiklių sistema išjungta su kirtikliu, pirmiausia išjungiamas kirtiklis ir ant jo pakabinamas draudžiantysis užrašas: „**NEJUNGTI! ĮRENGINIUOSE DIRBAMA**“ (parodytas 21 p.);

41.3. išimant ir įdedant saugiklius:

- jei yra įtampa iki 1000V, būtina naudotis izoliuojančiomis replėmis ar kitais prietaisais saugikliams išimti ir priemonėmis akims apsaugoti;

- jeigu įtampa virš 1000V - izoliuojančiomis replėmis (lazda), apsauginiais akiniais, dielektrinėmis pirštinėmis;

41.4. įstatant ir išimant saugiklius, jei kontaktuose yra srovė, negalima kūnu liesti prie objekto metalinių dalių;

41.5. draudžiama naudoti savos gamybos saugiklių lydukus;

41.6. elektros paskirstymo pultai, skydai turi būti užrakinti;

41.7. elektros paskirstymo skyduose, pultuose ir pan. esantys užrašai bei elektros paskirstymo schemos turi būti aiškūs ir tvarkingi.

42. Būtinai darbų saugos reikalavimai eksploatuojant elektrinius apšvietimo įrenginius:

42.1. patronas prie armatūros turi būti pritvirtinamas taip, kad įsukant ir išsukant lempas nesisuktų, o į korpusą įleidžiamas taip, kad įsukus lempą, prie jos cokolio prisiliesti būtų neįmanoma;

42.2. lempa nuo mechaninių pažeidimų apsaugoma tinkleliu, jis turi būti tvirtinamas prie armatūros dalių, turinčių izoliacinių medžiagų;

42.3. laidų įvadą į armatūros korpusą reikia įstatyti taip, kad laidai negalėtų deformuotis ar persisukti įvado vietoje;

42.4. metaliniai apsauginiai tinkleliai, reflektoriai, kabliukai ar šakutės pritvirtinami prie izoliuotų armatūros dalių;

42.5. draudžiama išsukti, įsukti ar keisti elektros lempą neišjungus įtampos;

42.6. rekonstruojant ar įrengiant naują elektros apšvietimą, būtina patikrinti, ar šviečiantieji įrenginiai atitinka projektą ir technines charakteristikas, ar jie teisingai sumontuoti;

42.7. draudžiama naudoti elektros lempas, kurių galingumas neatitinka šviestuvo tipo, nešiojamąsias lempas, kai jų įtampa aukštesnė kaip 50 V, nuolatinės srovės – 75 V;

42.8. šviestuvai su metaliniu korpusu turi būti įžeminti;

42.9. atsižvelgiant į gamybos rūšį, šviestuvų stiklai turi būti valomi 2-4 kartus per metus;

42.10. šviestuvams, kabantiems ne aukščiau kaip 5 m aukštyje, prižiūrėti leidžiama naudoti kopėčias; tokiu atveju privalo dirbti ne mažiau kaip du elektrikai.

43. Būtinios saugos priemonės atliekant darbus aukštyje:

43.1. kopėčios darbui aukštyje gali būti naudojamos tik tada, jei kitų saugesnių įrenginių naudojimas yra netikslingas dėl mažos rizikos ir trumpos jų naudojimo trukmės arba dėl kitų darbo vietos ypatumų, numatytų statybos projekte, kurių pakeisti darbdavys negali;

43.2. nešiojamų kopėčių atramos turi būti apsaugotos nuo slydimo, pritvirtinant prie jų viršutinių ar apatinių galų bet kokį kopėčioms nuslysti neleidžiantį įtaisą ar panaudojant kitus slydimą pašalinančius būdus;

43.3. naudoti tik pakankamo aukščio kopėčias, lipynes. Kopėčios, kuriomis lipama į darbo vietą, turi būti pakankamai ilgos, kad kyšotų virš paaukštinimo, ant kurio reikia užlipti, jeigu daugiau nėra už ko tvirtai laikytis;

43.4. naudojant daugiadetales (sekcijines) sudedamąsias arba ištraukiamąsias kopėčias, atskiros jų dalys turi būti tvirtai sujungtos viena su kita ir fiksuotos;

43.5. mobilios (perstumiamos) kopėčios turi būti pastatytos stabiliai ir lipant jos neturi judėti;

43.6. dirbti ant kopėčių leidžiama tik tose patalpose, kurių aukštis ne didesnis kaip 4-5 m. Aukštesnėse patalpose leidžiama dirbti tik ant pastolių ar iš autobokštelių.

44. Dirbant nuo kopėčių, būtina laikytis tokių reikalavimų:

44.1. draudžiama dirbti stovint ant pakopos, kuri yra arčiau kaip 1 m nuo kilnojamųjų kopėčių viršūnės;

44.2. draudžiama pastatyti kopėčias didesniu kaip 75° kampu, nepritvirtinus jų viršutinės dalies;

44.3. draudžiama stovėti ant kopėčių dviem žmonėms;

44.4. ant pristatomųjų kopėčių draudžiama dirbti su kilnojamaisiais elektros įrankiais, atlikti suvirinimo darbus.

45. Būtinios saugos priemonės dirbant su rankinėmis elektros mašinomis, įrankiais ir kilnojamais šviestuvais:

45.1. prijungti prie skiriamojo transformatoriaus, dažnio keitiklio ir pan. galima tik vieną elektros įrankį;

45.2. naudojant kilnojamuosius elektrifikuotus mechanizmus, jų prijungimą prie elektros tinklo, jei jų prijungimas atliekamas ne komutaciniais aparatais arba kištukiniais sujungimais, gali atlikti VK darbuotojai;

45.3. kilnojamųjų elektrifikuotų įrankių ir mechanizmų įžeminimas turi būti vykdomas atsižvelgiant į gamintojo pateiktus naudojimo dokumentus ir įrankių bei mechanizmų klasę;

45.4. 0 ir 0I klasės rankines mašinas ir įrankius naudoti nerekomenduojama. Su 0 ir 0I elektros izoliacijos klasės rankinėmis* elektros mašinomis ir įrankiais pavojingose ir labai pavojingose patalpose bei lauke dirbti draudžiama;

45.5. jeigu dirbant dinga įtampa, taip pat pertraukų metu, būtina elektros įrankį atjungti nuo elektros tinklo.

46. Dirbant su rankinėmis elektros mašinomis ir įrankiais draudžiama:

46.1. atlikti bet kokį rankinių elektros mašinų, įrankių bei jų elektros laidų remontą;

46.2. laikyti rankose jų elektros laidus ir kabelius, naudotis jais nešant įrankius, juos taisyti;

46.3. liesti pjovimo, judančius įrankius, valyti drožles jiems nesustojus;

46.4. palikti juos įjungtus į tinklą;

46.5. dirbti ant pristatomų kopėčių.

47. Pjaustyti laidus galima tik specialiu instrumentu. Prieš pjaunant, laidą prie pjovimo vietos reikia apvynioti viela. Kirsti laidus kirstuku draudžiama.

48. Lituojant laidus, lituojamą vietą reikia nuvalyti. Litavimo vietas valyti rūgštimi galima tik specialiu teptuku, saugantis, kad sluoksnis nebūtų storas ir nesitaškytų susilietęs su karštu lituokliu. Karštą lituoklį galima dėti tik ant specialaus dėklo.

49. Dirbant su lituokliu draudžiama:

49.1. perkaitintą lituoklį aušinti skystyje;

49.2. tikrinti rankomis, ar lituoklis įkaitęs;

49.3. lituoklį jungti prie aukštesnės kaip 42V įtampos.

50. Darbo metu remontuojamų įrenginių detalės turi būti tvarkingai sudedamos, kad netrukdytų saugiai dirbti.

51. Darbo metu elektrikas privalo naudotis tik techniškai tvarkingais įrankiais, kuriems taikomi šie reikalavimai:

51.1. žnyplių ir replių rankenėlės turi turėti apsauginę izoliaciją;

51.2. atsuktuvai turi būti teisingai išgaląsti, rankenėlės tvirtai uždėtos ir padarytos iš izoliacinės medžiagos;

51.3. veržlių raktai turi būti naudojami tik tvarkingi ir atitikti veržlių dydį, draudžiama naudoti tarpiklius, kontraktus ir prailgintus raktus vamzdžiais;

51.4. plaktukas, kirstukas ir kiti įrankiai negali ant penčių turėti sukietinimų, įtrūkimų, atplaišų.

52. Dirbant keliese, darbo veiksmus derinti tarpusavyje.

53. Elektros įrenginiuose turi būti užrakinti:

53.1. narveliai ir spintos, kuriose yra veikiančios elektros įrenginiai;

53.2. elektros įrenginių patalpos;

53.3. elektros įrenginių aptvėrimo vartai ir durys;

53.4. komutacinių aparatų pavaros, prie kurių yra galimybė prieiti pašaliniais asmenimis.

54. Baigus remontą, įrenginiai išbandomi kartu su įrenginius aptarnaujančiais (eksploatuojančiais) asmenimis.

V SKYRIUS

DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJ AIS

55. Įvykus nelaimėi ir jei yra sužeistų, nedelsiant kviesti policiją ir greitąją pagalbą **bendruoju pagalbos telefonu 112**, jei įmanoma, suteikti pagalbą pačiam arba pasitelkti kitus ir pranešti tiesioginiam vadovui apie įvykį.

VI SKYRIUS

DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

56. Baigus darbą, privaloma patikrinti remontuojamų įrenginių įžeminimo (įnulinimo) tvarkingumą. Patikrinti visų naudotų apsaugos priemonių, prietaisų, įrankių skaičių ir tvarkingumą.

57. Sutvarkyti darbo vietą. Naudotus įrankius sudėti į jiems skirtą vietą.

58. Šiltu vandeniu su muilu nusiplauti rankas ir nusiprausti.

59. Informuoti tiesioginį vadovą apie darbo metu pastebėtus trūkumus, turėjusius įtakos saugiam pavesto darbo atlikimui.

60. Energetikas, nukentėjęs dėl įvykio darbe, nelaimingo atsitikimo pakeliui į darbą arba iš darbo, ūmios profesinės ligos, jeigu pajėgia tai padaryti, ir asmuo, matęs įvykį arba jo pasekmes, privalo nedelsiant apie tai pranešti tiesioginiam vadovui, darbdavį atstovaujančiam asmeniui, įstaigos darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybai.

INSTRUKCIJĄ PARENGĖ:

UAB „VERSLO ALJANSAS“ (302327605)